

поліпшення її якості та інших характеристик, підвищення за рахунок цього попиту на неї.

Важливим є й розширення можливостей продукування і впровадження інновацій. Це досягається за рахунок територіальної близькості організацій одна до одної, кооперативних засад у відносинах всередині кластера та безпосередніх повсякденних контактів між учасниками кластера. Генерація, розповсюдження й реалізація інноваційних ідей, як технологічних, так і організаційних, досягається за рахунок збереження учасниками кластера певної власної автономності. За рахунок розширення інноваційних процесів додатково підвищується продуктивність праці.

КОМПЛЕКСНИЙ АЛГОРИТМ ДОБОРУ НАПРЯМІВ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ РЕГІОНУ

В. В. СОЛЯР, канд. екон. наук, доц.,

зав. кафедри фінансів і обліку

*Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди,
м. Харків*

Розвиток сучасної держави у довгостроковій перспективі на нових якісних принципах потребує дослідження не тільки традиційних чинників економічного зростання, наприклад, таких, як технологічні зміни, розвиток людського капіталу та інші. Не менш важливе значення має формування певної матеріально-технічної бази економічного зростання, яка в економічній системі регіонів повинна включати як виробничу, так і соціальну інфраструктури. Стійке функціонування економіки регіону безпосередньо пов'язане з раціональним розвитком в ньому соціальної інфраструктури, що впливає на його інвестиційну привабливість, ефективність виробництва і якість життя населення. Трансформація всього суспільного виробництва відбувається і в галузях інфраструктури, що сприяє диверсифікації галузевого складу інфраструктури залежно від ступеня розвитку економіки, науково-технічного прогресу, еволюції суспільного виробництва, призводить до необхідності обліку супутніх цим змінам макроекономічних умов і виробленню сучасного погляду на роль і місце інфраструктури у відтворювальній системі регіону.

Характерною особливістю сучасного соціально-економічного розвитку України та її регіонів є розмивання меж між галузями соціальної і виробничої інфраструктури, що обумовлює необхідність обліку цього чинника при переході до стійкого соціального, екологічного та економічного розвитку. Підвищення ролі технічного і технологічного забезпечення виробничо-господарської діяльності, розвиток зв'язку, комунікацій та інтеграційних процесів у сучасному суспільстві призвели також до взаємопроникнення

елементів виробничої і соціальної інфраструктури, що підсилило функціональну роль інфраструктурних складових в реалізації різних напрямів соціально-економічної політики регіону і спричинило необхідність окремого аналізу інфраструктури як сукупності галузей, що забезпечують загальні умови ефективного відтворення. Тому важливим і актуальним є дослідження проблем розвитку інфраструктурного комплексу регіонів з метою вдосконалення промислової політики держави для регуляції інфраструктурних галузей на основі використання фінансових, економічних, адміністративно-організаційних механізмів.

Для вирішення цих проблем особливе значення має розробка методичного забезпечення оцінки розвитку інфраструктурного комплексу регіонів України. У зв'язку з цим розробка концептуальних підстав оцінки техніко-економічного стану об'єктів інфраструктури регіонів та визначення пріоритетних напрямів їхнього розвитку є вельми актуальною. Основою для прийняття стратегічних рішень у сфері державної підтримки розвитку соціальної інфраструктури має бути ефективний організаційно-економічний механізм обґрунтування пріоритетних напрямів фінансування для покращення стану та динаміки розвитку об'єктів інфраструктурного комплексу. Однак, практика діяльності вітчизняних підприємств соціальної інфраструктури свідчить, що сучасний механізм їхньої державної підтримки й стимулювання є неефективним.

Стійкий розвиток відтворювальної системи регіону ґрунтується на необхідності випереджаючого високоефективного розвитку галузей інфраструктури, відповідно до пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку регіону. Вони виконують функції точок зростання та забезпечують мультиплікативний ефект. Удосконалення системи управління розвитком інфраструктури, що здійснюється на загальнодержавному та регіональному рівнях владної вертикалі, повинне проходити у напрямі розробки системи державних стандартів інфраструктурної забезпеченості регіону і механізмів розподілу на їх основі державних цільових витрат країни.

Вибір пріоритетних напрямів державної підтримки й стимулювання розвитку соціальної інфраструктури передбачає застосування методичного підходу, що базується на комплексному алгоритмі, який передбачає виконання чотирьох етапів. На першому етапі, згідно з обґрунтованими критеріями, визначаються державні пріоритети регіонального розвитку інфраструктури, що мають бути узгодженими з пріоритетами, визначеними в регіональних стратегіях соціально-економічного розвитку областей. На другому етапі використовуються результати комплексної оцінки соціальної інфраструктури, в якості пріоритетів обираються види економічної діяльності, пов'язані з інфраструктурним комплексом, що мають найгірші значення за інтегральним показником такої оцінки. На третьому етапі відбувається вибір узагальнених пріоритетних напрямів розвитку інфраструктури в регіоні шляхом співставлення пріоритетів у державній та

регіональній стратегіях розвитку з напрямками, що визначені за комплексною інтегральною оцінкою. На четвертому етапі проводиться остаточне узагальнення пріоритетних напрямів розвитку інфраструктури регіону з урахуванням такого важливого чинника, як рівень забезпеченості населення інфраструктурою в регіоні. В якості пріоритетних, яким присвоюється ранг 1, обираються об'єкти соціальної інфраструктури, рівень забезпеченості населення якими знаходиться на рівні, нижчому за середній по Україні. Ранг 2 присвоюється напрямам, визначеним пріоритетними в державній та регіональній стратегіях розвитку та за комплексною оцінкою.

Організаційне забезпечення державної підтримки розвитку соціальної інфраструктури передбачає використання таких інструментів, як державні цільові програми, трансферти, субсидії, дотації, закони, нормативно-правові акти, методичні рекомендації, податкові пільги, пільгові кредити, технопарки, технополіси, залучення приватних інвестицій тощо.

СОЦІАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА РЕГІОНІВ УКРАЇНИ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Ю. В. ФЕДОТОВА, канд. екон. наук, доц.,
доц. кафедри економічної теорії та міжнародної економіки
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

Соціальну інфраструктуру справедливо можна вважати однією з головних складових економіки, оскільки вона чинить безпосередній вплив на сферу життєдіяльності людей і відіграє важливу роль у вирішенні соціальних проблем суспільства. Від рівня її розвитку залежить ефективність вирішення не тільки соціальних, економічних, але й політичних та інших проблем держави.

Соціальну інфраструктуру умовно поділяють на соціально-побутову та соціально-культурну. Мета соціально-побутової інфраструктури – створення належних умов для відтворення людини як біологічної істоти, задоволення її потреб через належні умови життя. Натомість, соціально-культурна інфраструктура сприяє задоволенню духовних та інтелектуальних потреб через культурно-освітнє середовище.

У складі соціально-побутової інфраструктури розрізняють такі складові: житлово-комунальне господарство, побутове обслуговування населення, торгівля і громадське харчування, пасажирський транспорт та зв'язок тощо. До соціально-культурної інфраструктури належать охорона здоров'я, рекреаційне господарство, фізична культура та спорт, соціальне забезпечення, освіта, культура, мистецтво та ін. Кожна галузь соціальної інфраструктури має особливості, які надають можливість більш повно